

โมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้นความมีอัตโนทัศน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ดร.ณิ อภัยการวิ¹

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ประกฤติยา ทักซิโน

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

จตุภูมิ เขตจัตุรัส

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทความวิจัย

รับต้นฉบับ: 2 กันยายน 2560 รับแก้ไข: 18 มิถุนายน 2561 วันตอบรับ: 25 มิถุนายน 2561

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้นของความมีอัตโนทัศน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 2) ศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความมีอัตโนทัศน์ของนักเรียน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 785 คนที่ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า โดยวัดความมีอัตโนทัศน์ การรับรู้ความสามารถของตน คุณธรรมจริยธรรม และ ความเป็นไทย ตามลำดับ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.828 และ ค่าความตรงเชิงเนื้อหา(IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติพื้นฐาน และ การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM)

ผลการวิจัยพบว่า 1) โมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้นของความมีอัตโนทัศน์ของนักเรียนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยมีค่า $\chi^2 = 113.056$, $df = 98$, $P\text{-Value} = 0.142$, $\chi^2 / df = 1.154$, $CFI = 0.997$, $TLI = 0.996$, $RMSEA = 0.015$, $SRMR = 0.028$ และ 2) ด้านการรับรู้ความสามารถของตน มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมผ่านความเป็นไทยของนักเรียนและมีอิทธิพลรวมต่อความมีอัตโนทัศน์ของนักเรียนสูงสุดเท่ากับ 0.727 รองลงมาคือด้านคุณธรรมจริยธรรมมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านความเป็นไทยและการรับรู้ความสามารถของตนของนักเรียน มีอิทธิพลรวมต่อความมีอัตโนทัศน์ของนักเรียนเท่ากับ 0.501 และด้านความเป็นไทยมีอิทธิพลทางตรงและมีอิทธิพลรวม ต่อความมีอัตโนทัศน์ของนักเรียน เท่ากับ 0.254 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งหมด โดยปัจจัยเชิงสาเหตุสามารถอธิบายความมีอัตโนทัศน์ของนักเรียนได้ร้อยละ 61.10

คำสำคัญ : อัตโนทัศน์ การรับรู้ความสามารถของตน คุณธรรมและจริยธรรม ความเป็นไทย

¹ การติดต่อและการร้องขอบทความนี้ กรุณาส่งถึง ดร.ณิ อภัยการวิ มหาวิทยาลัยขอนแก่น E-mail: ajouiop@gmail.com

DOI: 10.14456/edupsu.2019.9

A LINEAR STRUCTURAL EQUATION MODEL OF SELF-CONCEPT OF LOWER SECONDARY SCHOOL STUDENTS UNDER OFFICE OF THE BASIC EDUCATION COMMISSION

Darunee Apaikawee¹

Khon Kaen University

Prakittiya Tuksino

Khon Kaen University

Jatuphum Ketchatturat

Khon Kaen University

Research Article

Received: 2 September 2017 Revised: 18 June 2018 Accepted: 25 June 2018

The objectives of this study were 1) to examine goodness-of-fit between the linear structural equation model of self-concept of grade 9 under office of the basic education commission, and 2) to investigate the direct, indirect, and overall influences of causal factors on self-concept of grade 9 students under office of the basic education commission developed by the researcher and the empirical data. A sample was 785 students as selected by multi-stage random sampling. The instrument used to collect data was a 136 items questionnaire ; self-concept , self-efficacy, virtue & ethics , and thainess. The reliability coefficient of 0.828 and construct validity values ranging from 0.67 to 1.00. Statistics used to analyze data included fundamental ones and structural equation model analysis.

The results revealed that 1) The linear structural equation model of self-concept, developed by the researcher, was fit with empirical data. There were standardized at $\chi^2=113.056, df=98$, $p\text{-value}=0.142, \chi^2/df=1.154, CFI=0.997, TLI=0.996$, $RMSEA=0.015$, $SRMR=0.028$ and 2) There were significantly difference at 0.01 of all three factors ; self-efficacy had the highest direct effect and indirect effect passed to thainess and total effect as 0.727. Secondary were : virtue & ethics had indirect effect passed to thainess and self-efficacy and total effect as 0.501, and thainess had direct effect and total effect as 0.254. The self-efficacy of causal factors could explain 61.10% of the self-concept.

Keywords: Self-Concept, Self-Efficacy, Virtue & Ethics, Thainess

¹Correspondence concerning this article and requests for reprints should be addressed to Darunee Apaikawee, Khon Kaen University E-mail: ajouiop@gmail.com

บทนำ

การพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้มีคุณภาพเพื่อตอบโจทยโลกยุคใหม่ได้นั้น จำเป็นต้องพัฒนาจากรากฐานความเข้าใจ กระบวนการคิดผ่านทักษะสมอง นั่นคือ ผู้เรียนที่จะกระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งได้สำเร็จหรือไม่ นั่น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถและทักษะที่มีอยู่เพียงอย่างเดียว แต่ยังขึ้นอยู่กับความคิดที่มีต่อตนเองว่าตนเองมีความสามารถที่จะกระทำการดังกล่าวได้หรือไม่ ถ้าผู้เรียนมีความสามารถ มีทักษะแต่กลับคิดว่าตนเองไม่มีความสามารถก็จะไม่สามารถประสบความสำเร็จในการทำงานนั้นได้ ดังนั้นสิ่งที่กำหนดประสิทธิภาพของการแสดงออก จึงขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของตนในสถานการณ์นั้น ๆ ด้วย (Bandura, 1986) คุณลักษณะการรับรู้ที่มีต่อตนเอง เกี่ยวกับรูปร่างลักษณะ ความสามารถ คุณค่าของตนเอง ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม เป็นการรับรู้คุณค่าในสิ่งที่สัมพันธ์กับประสบการณ์และ สิ่งต่าง ๆ รวมทั้งเป้าหมายและอุดมคติที่เห็นว่ามีค่าในทางบวกหรือทางลบ จึงนับว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการพัฒนา (Rogers, 1951 อ้างถึงใน ประภฤติยา ทักษิโณ และคณะ, 2559) ชีวิตให้ประสบผลสำเร็จในการทำงานหรือการเรียน จะต้องมียุทธศาสตร์ สติปัญญา และการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมรอบตัว ไปจนถึงวัฒนธรรมและค่านิยมของสังคมแต่ละช่วงวัยที่ส่งผลให้แตกต่างกันออกไป โดยพฤติกรรมดังกล่าวเมื่อพบในบุคคลใดจะช่วยส่งเสริมให้สามารถดำเนินชีวิตได้ทันการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบันได้ ซึ่งการรับรู้ของบุคคลที่มีต่อตนเอง หรือ อัตมโนทัศน์ (Self-concept) เป็นการรับรู้ของบุคคลที่ผลักดันให้พยายามทำงานจนบรรลุเป้าหมาย หากบุคคลใดมีอัตมโนทัศน์ต่อการกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งสูง ก็จะมีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมสิ่งนั้นได้สำเร็จ ในทางกลับกันถ้ามีอัตมโนทัศน์ต่ำก็มีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นไม่สำเร็จผล หรืออาจไม่กระทำพฤติกรรมนั้นเลย (Bandura et al, 1996)

จากงานวิจัยหลายเรื่องที่พบว่าตัวแปรด้านการรับรู้ของบุคคลที่มีต่อตนเองหรืออัตมโนทัศน์ที่สัมพันธ์กับผลสำเร็จทั้งในเรื่องการทำงานและการเรียน อาทิ กมลพันธ์ คำสินิล(2548) พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีระดับการรับรู้ความสามารถทางวิชาการต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ก็จะรับรู้ว่าคุณมีความสามารถที่จะทำกิจกรรมทางด้านการเรียนได้ดีกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำ และ อนันต์ ดุลยพิริตติส (2547) พบว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง การรับรู้ว่าคุณมีความสามารถด้านการเรียนมากกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และ วิลาวัณย์ ดาราฉาย (2554) พบว่า นักศึกษาระดับชั้นปีที่ศึกษาต่างกัน มีการรับรู้ความสามารถทางวิชาการในด้านการเรียนรู้แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ การรับรู้ความสามารถของตนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันในงานและเป็นตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ความผูกพันในงานได้ (เกรียงสุข เพื่องฟูพงศ์, 2554) และอีกตัวแปรด้านคุณธรรมและจริยธรรม (Virtue & Ethics) เมื่อรับรู้และแสดงออกถึงความสำคัญของสิ่งดีงาม เพื่อนำไปเป็นหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตในสังคมอย่างปกติสุข ซึ่งนำไปสู่การแสดงผลพฤติกรรมที่ทำให้ประสบผลสำเร็จได้ เช่น ความมีวินัย ขยันอดทน การมีจริยธรรมในการทำงาน ความรับผิดชอบและความกตัญญูต่อเวที เป็นต้น จากการศึกษาของ นางนิภา ตูลยานนท์และ พรธรรณิศา แจ่มสุวรรณ(2554) พบว่า นักศึกษาที่มีวินัยและความขยันอดทนในห้องเรียนต่างกัน จะมีผลต่อการ

เรียนแตกต่างกัน นั่นคือ หากนักศึกษามีวินัยและความอดทนในการเรียนสูง จะส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงขึ้นตามไปด้วย และ พิริยา นิลมาต (2550) พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตสาธารณะอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ได้แก่ คุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความกตัญญูกตเวที ดังนั้น ผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมจะทำให้เกิดความเจริญรุ่งเรือง ส่วนแนวคิดของ (McClellan et al, 1953) กล่าวว่า ลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะต้องมีความกระตือรือร้น และมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้ประสบผลสำเร็จในการทำงานหรือการเรียน

ตัวแปรภายในระดับบุคคลที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนหรือทำงาน หากบุคคลแสดงออกถึงการรับรู้ความเป็นไทย (Thainess) เช่น รักในเอกลักษณ์ของไทย ปฏิบัติตามกฎหมายเกณฑ์ มีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ จากการศึกษาพฤติกรรมการแสดงออกถึงความเป็นพลเมืองดี ที่หากประพฤติปฏิบัติตนตามระเบียบ กฎเกณฑ์ของสังคม สอดคล้องกับการศึกษาของ ดวงใจ เขมวรัตน์และคณะ(2556) พบว่า นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีระดับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีต่างกัน ทั้งนี้เพราะนักศึกษาที่มีผลการเรียนสูง ย่อมแสดงถึงการมีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน มีความรับผิดชอบ มีความพร้อมในการเรียนรู้สูง จึงส่งผลให้เป็นกลุ่มที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง สามารถประสบผลสำเร็จในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี จึงมีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีสูง และ ปภัสสร ไพบูลย์จิตติพรชัย (2553) ซึ่งศึกษาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนพณิชยการบางบัวทองพบว่า นักเรียนที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน จากตัวแปรดังกล่าวนักวิชาการหลายท่าน ได้แยกประเด็นกันศึกษา จึงทำให้ไม่สามารถอธิบายถึงตัวแปรที่สามารถอธิบายถึงการรับรู้ของบุคคลที่มีต่อตนเอง หรืออัตมโนทัศน์ ที่สัมพันธ์กับผลสำเร็จทั้งในเรื่องการทำงานและการเรียนได้ชัดเจน และจากการศึกษาอีกประเด็นที่พบ คือ งานวิจัยส่วนมากเลือกใช้สถิติที่วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ต้องการศึกษา นั่นคือ สถิติประเภทการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ดังกล่าว ซึ่งเป็นสถิติแบบดั้งเดิมที่ใช้กัน มีจุดอ่อนในข้อตกลงเบื้องต้นหลายข้อ ผลการวิเคราะห์ไม่ค่อยแม่นยำเนื่องจากข้อมูลไม่เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้น เพราะตัวแปรมีความคลาดเคลื่อนในการวัด และความคลาดเคลื่อนระหว่างตัวแปรต้องไม่สัมพันธ์กัน หรือ ไม่มีการตรวจสอบความตรงของโมเดลการวิเคราะห์ ปัจจุบันจึงมีการนำสถิติแนวใหม่ที่เรียกว่า การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (structural equation model : SEM) มาช่วยในการวิเคราะห์เพื่อประมาณค่าพารามิเตอร์ตามหลักการแก้ชุดสมการเชิงเส้นตรง (linear equation) พร้อมกันหลายๆ สมการ ซึ่งไม่สามารถทำได้ หรือ ทำได้ก็ใช้เวลานาน โดยข้อดีของสถิติการวิเคราะห์ SEM ที่สำคัญ ได้แก่ 1) นักวิจัยสามารถสร้างตัวแปรแฝง (latent variable) ที่ทำให้สามารถแยกแยะความคลาดเคลื่อนในการวัดตัวแปร โดยสามารถประมาณค่าคะแนนจริงในรูปของตัวแปรแฝงด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบ แล้วนำตัวแปรแฝงไปวิเคราะห์ให้ได้ความสัมพันธ์ที่แท้จริงระหว่างตัวแปรแฝงที่เป็นคะแนนจริง และ 2) การนำทอมความคลาดเคลื่อนมาวิเคราะห์ข้อมูล ทำให้สามารถผ่านคลายข้อตกลงเบื้องต้น โดยยอมให้คลาดเคลื่อนของตัวแปรในโมเดลเชิงสาเหตุมีความสัมพันธ์กันได้ และ 3) สามารถศึกษาอิทธิทางตรงและทางอ้อมระหว่างตัวแปรในโมเดลได้อีก โดยมีตัวแปรส่งผ่าน (mediator)

ข้อดีดังกล่าวทำให้การวิเคราะห์ด้วยโมเดลสมการโครงสร้าง ให้ผลการวิเคราะห์ถูกต้องเหมาะสมสอดคล้องกับโลกความเป็นจริง

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงเป็นที่มาของการวิจัยครั้งนี้ โดยมุ่งศึกษาถึงตัวแปรเชิงสาเหตุของความมีอัตมโนทัศน์ของผู้เรียนระดับบุคคล ตามแนวคิดของ ฟิตต์ (Fitts ,1971) ที่แบ่งพฤติกรรมออกเป็นมิติขององค์ประกอบภายใน พิจารณาโดยใช้ตนเองเป็นเกณฑ์ (Internal Frame of Reference) ได้แก่ ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของตน คุณธรรมและจริยธรรม และ ความเป็นไทย โดยแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ผู้วิจัยสนใจศึกษา ในลักษณะของความสัมพันธ์ที่มีลักษณะร่วมกันที่ได้จากการวัดเดียวกันหรือลักษณะของความเป็นเหตุเป็นผล ด้วยวิธีการทางสถิติที่สามารถใช้ยืนยันโมเดลที่สร้างขึ้นมาว่าสามารถนำไปใช้กับข้อมูลเชิงประจักษ์ได้หรือไม่ และยังเป็นโมเดลที่ผ่อนคลายข้อตกลงเบื้องต้นที่ยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนจากการวัดได้ ทำให้ผลการวิเคราะห์มีความถูกต้องมากยิ่งขึ้น คือโมเดลการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling : SEM) ซึ่งผลจากการศึกษาทำให้ได้สารสนเทศเพื่อเป็นแนวทางที่จะนำมาพัฒนาและส่งเสริมผู้เรียนได้รับรู้ความสามารถของตน เห็นคุณค่าของตนเองทางบวก ประสบความสำเร็จในการเรียน การทำงาน รวมทั้งมีเป้าหมายในการดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้นความมีอัตมโนทัศน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และ อิทธิพลรวมของปัจจัยเชิงเส้นความมีอัตมโนทัศน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้นความมีอัตมโนทัศน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามแนวคิดของ ฟิตต์ (Fitts ,1971 อ้างถึงใน ประกฤติยา ทักษิณ และคณะ, 2559) ซึ่งวัดความมีอัตมโนทัศน์ของนักเรียน ในมิติองค์ประกอบภายใน พิจารณาโดยใช้ตนเองเป็นเกณฑ์ (Internal Frame of Reference) ประกอบด้วย อัตมโนทัศน์ทางด้านความเป็นเอกลักษณ์ (Identity) อัตมโนทัศน์ทางด้านความพึงพอใจในตนเอง (Self-satisfaction) และ อัตมโนทัศน์ทางด้านพฤติกรรม (Behavior) โดยผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตมโนทัศน์ (Self-concept) ซึ่งเป็นการรับรู้ของบุคคลที่มีต่อตนเอง ความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ ค่านิยมและการรับรู้เกี่ยวกับตนเองทั้งทางร่างกาย อารมณ์และสังคม ที่สามารถวัดได้จากตัวแปรด้านการรับรู้ความสามารถของตน คุณธรรมจริยธรรม และความเป็นไทย เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

การรับรู้ความสามารถของตน (Self-efficacy) เป็นความเชื่อของบุคคลเกี่ยวกับระดับความสามารถหรือศักยภาพของตนเองในการกำหนดระดับของเป้าหมายที่ต้องการ ที่จะทำให้เป้าหมายที่กำหนดประสบ

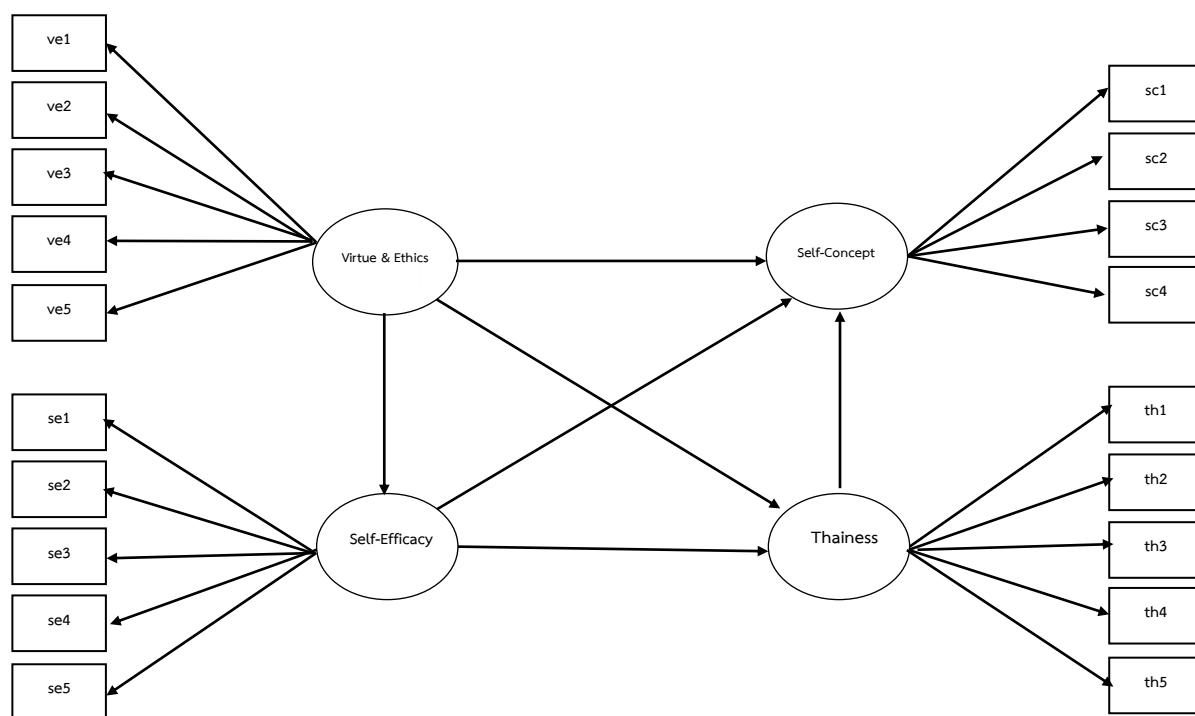
ความสำเร็จ มีความพยายาม มุ่งมั่นไม่ยอมแพ้ต่อปัญหาที่เกิดขึ้น ที่สามารถวัดได้ด้วยตัวแปรสังเกตได้ ได้แก่ ความมั่นใจในตนเอง (se_1) การประเมินตนเองตามความเป็นจริง (se_2) ความกล้าที่จะเสี่ยง (se_3) ความพยายาม และยืนหยัด (se_4) และการกำหนดผลการกระทำของตนมากกว่าการยอมรับในโชคชะตา (se_5) ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับการรับรู้ว่าคุณมีความสามารถในการเรียนหรือการประเมินตนเองตามความเป็นจริงที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมที่ช่วยผลักดันให้พยายามทำงานจนบรรลุเป้าหมาย สอดคล้องกับการศึกษาของ กมลพันธ์ คำสินิล (2548) พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีระดับการรับรู้ความสามารถทางวิชาการต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ก็จะรับรู้ว่าคุณมีความสามารถที่จะทำกิจกรรมทางการเรียนได้ดีกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำ และ อนันต์ ดุลยพิริตติส (2547) พบว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง การรับรู้ว่าคุณมีความสามารถด้านการเรียนมากกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และ วิลาวัณย์ ดาราราย (2554) พบว่า นักศึกษาระดับชั้นปีที่ศึกษาต่างกัน มีการรับรู้ความสามารถทางวิชาการในด้านการเรียนรู้แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ การรับรู้ความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันในงานและเป็นตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ความผูกพันในงานได้ (เกรียงสุข เพื่องพูนพงศ์, 2554)

คุณธรรมจริยธรรม (Virtue and Ethics) เป็นการรับรู้และการแสดงออก ครอบคลุมถึงความสำคัญของสิ่งดีงาม เพื่อนำไปเป็นหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตในสังคมอย่างปกติสุข ที่สามารถวัดได้ด้วยตัวแปรสังเกตได้ ได้แก่ ความกตัญญูกตเวที (ve_1) การเสียสละ (ve_2) ความอดทน (ve_3) การมีจิตสำนึกสาธารณะ (ve_4) และมีจริยธรรมในการทำงาน (ve_5) ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับการรับรู้และแสดงออกถึงความสำคัญของสิ่งดีงาม เพื่อนำไปเป็นหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตในสังคมอย่างปกติสุข นำไปสู่การแสดงพฤติกรรมที่ทำให้ประสบผลสำเร็จได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ นงนิภา ตุลยานนท์และ พรธรรณิภา แจ่มสุวรรณ (2554) พบว่า นักศึกษาที่มีวินัยและความขยันอดทนในห้องเรียนต่างกัน จะมีผลต่อการเรียนแตกต่างกัน นั่นคือ หากนักศึกษามีวินัยและความอดทนในการเรียนสูง จะส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงขึ้นตามไปด้วย และ พิริยา นิลมาต (2550) พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตสาธารณะอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ได้แก่ คุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความกตัญญูกตเวที ดังนั้น ผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมจะทำให้เกิดความเจริญรุ่งเรือง ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้ประสบผลสำเร็จในการทำงานหรือการเรียน (McClellan, 1953)

ความเป็นไทย (Thainess) เป็นการรับรู้และแสดงออกถึงเอกลักษณ์ของความเป็นคนไทย รักในเอกลักษณ์ของไทย ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ มีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ที่สามารถวัดได้ด้วยตัวแปรสังเกตได้ ได้แก่ การรักษาระเบียบวินัย (th_1) การปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตย (th_2) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ (th_3) รักความเป็นไทย สืบสานวัฒนธรรมไทย (th_4) และยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (th_5) ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับการแสดงออกถึงการรับรู้ความเป็นไทย (Thainess) เช่น รักในเอกลักษณ์ของไทย ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ มีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ จากการศึกษาพฤติกรรมแสดงออกถึงความเป็น

พลเมืองดี ที่หากประพฤติปฏิบัติตนตามระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคม สอดคล้องกับการศึกษาของ ดวงใจ เชมวิรัตน์และคณะ (2556) พบว่า นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีระดับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีต่างกัน ทั้งนี้เพราะนักศึกษาที่มีผลการเรียนสูง ย่อมแสดงถึงการมีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน มีความรับผิดชอบ มีความพร้อมในการเรียนรู้สูง จึงส่งผลให้เป็นกลุ่มที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง สามารถประสบผลสำเร็จในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี จึงมีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีสูง และ ปภัสสร ไพบูลย์ฐิติพรชัย (2553) ซึ่งศึกษาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนพณิชยการบางบัวทองพบว่า นักเรียนที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น พบว่า ความสำคัญต่อความเชื่อของบุคคลเกี่ยวกับระดับความสามารถหรือศักยภาพของตนเองในการกำหนดระดับของเป้าหมายที่ต้องการที่จะทำให้ประสบความสำเร็จ และเป็นหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตในสังคมอย่างปกติสุข จึงเป็นที่มาให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคคล ได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตน (Self-efficacy) คุณธรรมจริยธรรม (Virtue ethics) และ ความเป็นไทย (Thainess) ซึ่งคาดว่ามามีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการเรียนหรือการทำงานของนักเรียน โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพ 1

ภาพ 1 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความมีอัตมโนทัศน์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สมมติฐานการวิจัย

1. โมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้นของควมมีอัตมโนทัศน์ของนักเรียน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
2. การรับรู้ความสามารถ(SE)ของตนมีอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมต่อควมมีอัตมโนทัศน์ (SC) ของนักเรียนโดยส่งผ่านความเป็นไทย (TH)
3. คุณธรรมจริยธรรม(VE)มีอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมต่อควมมีอัตมโนทัศน์ (SC) ของนักเรียนโดยส่งผ่านการรับรู้ความสามารถของตน (SE) และความเป็นไทย (TH)
4. ความเป็นไทย (TH) มีอิทธิพลทางตรงต่อควมมีอัตมโนทัศน์ (SC) ของนักเรียน แสดงดังภาพ 1

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ฐานข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ปี 2559 การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันในการตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัด กลุ่มตัวอย่างจึงควรมีขนาดใหญ่และการแจกแจงประชากรต้องเป็นโค้งปกติ จึงกำหนดขนาด 20 เท่าของจำนวนพารามิเตอร์ในการวิจัยมีจำนวน 25 พารามิเตอร์ ตามแนวคิดของ (Hair et al, 2006) เพื่อให้ได้จำนวนที่เหมาะสมและมากพอสำหรับการวิเคราะห์ จึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำ 500 คน กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน แบ่งเป็น 4 ภูมิภาค ๆ ละ 100 คน โดยผู้วิจัยจัดภาคกลางและตะวันออกไว้ในกลุ่มเดียวกันเนื่องจากอยู่เขตพื้นที่ใกล้เคียงและมีลักษณะเป็นเมืองเศรษฐกิจคล้ายกัน ได้แก่ ตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคกลางและตะวันออก รวมจำนวน 785 คน แสดงดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงข้อมูลพื้นฐานของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระดับชั้น	จำนวนตัวอย่าง ขั้นต่ำ	จำนวนจังหวัด	จำนวนตัวอย่าง ในการวิจัย	ร้อยละ
1. ภาคเหนือ	100	2	100	12.74
2. ภาคใต้	100	2	100	12.74
3. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	100	2	217	27.64
4. ภาคกลางและตะวันออก	200	3	368	56.88
รวม	500	9	785	100.0

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบเส้นตรงระหว่างตัวแปรที่เป็นสาเหตุ ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ตัวแปรแฝงภายนอก (exogenous latent variable) คือ คุณธรรมและจริยธรรม (Virtue and Ethics) แยกตามองค์ประกอบย่อย ได้แก่ ความกตัญญูตทเวที (ve₁) การเสียสละ (ve₂) ความอดทน (ve₃) การมีจิตสำนึกสาธารณะ (ve₄) และมีจริยธรรมในการทำงาน (ve₅)

2. ตัวแปรแฝงคั่นกลาง (intervening latent variable) หรือตัวแปรแฝงส่งผ่าน (mediating latent variable) คือ การรับรู้ความสามารถของตน (Self-Efficacy) แยกตามองค์ประกอบย่อย ได้แก่ ความมั่นใจในตนเอง (se₁) การประเมินตนตามความเป็นจริง (se₂) ความกล้าที่จะเสี่ยง (se₃) ความพยายามและยืนหยัด (se₄) และการกำหนดผลการกระทำของตนมากกว่าการยอมรับในโชคชะตา (se₅) และ ความเป็นไทย (Thainess) แยกตามองค์ประกอบย่อย ได้แก่ การรักษาระเบียบวินัย (th₁) การปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตย (th₂) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ (th₃) รักความเป็นไทย สืบสานวัฒนธรรมไทย (th₄) และ ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (th₅)

3. ตัวแปรแฝงภายใน (endogenous latent variable) คือ อัตมโนทัศน์ (Self-Concept) แยกตามองค์ประกอบย่อย ได้แก่ ความสามารถทางวิชาการ (sc₁) นิสัยในการเรียน (sc₂) การปรับตัวทางอารมณ์ (sc₃) และ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (sc₄)

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวัดโครงสร้างด้านเจตคติของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้แก่ แบบวัดความมื่ออัตมโนทัศน์ (Self-concept) ซึ่งได้จากการพัฒนาเครื่องมือในโครงการวิจัยโมเดลการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์รอบด้านตามมาตรฐานการศึกษาและการพัฒนาเครื่องมือวัดโครงสร้างด้านทัศนคติของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประภฤติยา ทักษิณ และคณะ, 2559) ประกอบด้วยข้อคำถาม (Test blueprint) แต่ละองค์ประกอบรวม 136 ข้อคำถาม ได้แก่ อัตมโนทัศน์และการรับรู้ความสามารถของตน องค์ประกอบละ 30 ข้อ คุณธรรมและจริยธรรม 40 ข้อ และ ความเป็นไทย 36 ข้อ และการตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ของเครื่องมือวัดองค์ประกอบด้านเจตคติของนักเรียน ด้วยการวิเคราะห์หาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับ .828 และมีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 แสดงดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการตรวจสอบคุณภาพค่าอำนาจจำแนกทั้งฉบับ ในแต่ละองค์ประกอบ

องค์ประกอบ	จำนวน ตัวบ่งชี้	จำนวน ข้อคำถาม	ค่าอำนาจจำแนก
1. อัตมโนทัศน์ (Self-Concept)	10	30	-0.327-0.602
2. การรับรู้ความสามารถของตน (Self-Efficacy)	10	30	-0.057-0.582
3. คุณธรรมและจริยธรรม (Virtue and Ethics)	18	40	0.023-0.640
4. ความเป็นไทย (Thainess)	12	36	0.017-0.603

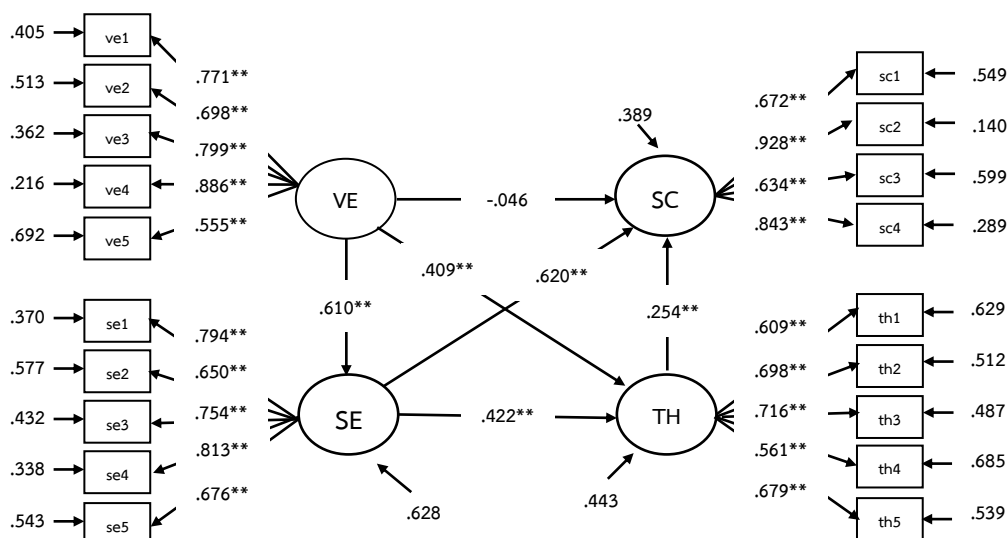
การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการ 3 ขั้นตอนได้แก่ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปด้วยสถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิทธิพลที่มีต่อความมีอัตมโนทัศน์โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และ 3) การวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นตรงของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความมีอัตมโนทัศน์ ด้วยการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM)

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้นความมีอัตมโนทัศน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ผลการตรวจสอบโมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้นความมีอัตมโนทัศน์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นำเสนอจากค่าไคสแควร์ (χ^2) = 113.056 , ค่าองศาอิสระ(df) = 98 , ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (P) = 0.142 ค่า P มากพอที่จะไม่ปฏิเสธสมมติฐาน แสดงว่าผลการทดสอบค่า χ^2 แตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือยอมรับสมมติฐาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ค่าไคสแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) = 1.154 (ค่า $\chi^2/df < 2$) และ เมื่อพิจารณาค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ(CFI) = 0.997 และค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ(TLI) = 0.996 เป็นค่ามาตรฐานมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 และมากกว่า 0.95 ถือได้ว่ามีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของการประมาณค่าความคลาดเคลื่อน (RMSEA) = 0.015 ยิ่งมีค่าน้อยกว่า 0.03 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกันดี , ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือมาตรฐาน(SRMR) = 0.028 ยิ่งค่าเข้าใกล้ 0 แสดงว่าโมเดลตามมาตรฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยสามารถอธิบายความมีอัตมโนทัศน์ของนักเรียนได้ร้อยละ 61.10 แสดงดังภาพ 2

หมายเหตุ ตัวเลขที่แสดงบนเส้นเป็นค่า β

$\chi^2=113.056$, $df=98$, $P\text{-Value}=0.142$, $\chi^2/df=1.154$, $CFI= 0.997$, $TLI= 0.996$, $RMSEA = 0.015$, $SRMR = 0.028$

ภาพ 2 โมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้นความมีอัตมโนทัศน์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และ อิทธิพลรวมของปัจจัยเชิงเส้นความมีอัตมโนทัศน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 สามารถสรุปโดยเรียงลำดับอิทธิพลรวมจากมากไปหาน้อย ดังนี้

1. การรับรู้ความสามารถของตน (Self-efficacy) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรงในทิศทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าเท่ากับ 0.620 และมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางอ้อมในทิศทางบวกผ่านความเป็นไทย (Thainess) ของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าเท่ากับ 0.107 และมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวมในทิศทางบวกต่อความมีอัตมโนทัศน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าเท่ากับ 0.727

2. คุณธรรมจริยธรรม (Virtue&Ethics) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรงในทิศทางลบ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางอ้อมในทิศทางบวกผ่านความเป็นไทย (Thainess) และการรับรู้ความสามารถของตน (Self-efficacy) ของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าเท่ากับ 0.547 และมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวมในทิศทางบวกต่อความมีอัตมโนทัศน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าเท่ากับ 0.501

3. ความเป็นไทย (Thainess) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรงในทิศทางบวกและอิทธิพลรวมในทิศทางบวกต่อความมีอัตมโนทัศน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าเท่ากับ 0.254 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และ อิทธิพลรวมต่อความมีอัตมโนทัศน์ของนักเรียน

ตัวแปร	ขนาดอิทธิพลต่ออัตมโนทัศน์ (Self-Concept)		
	TE	DE	IE
การรับรู้ความสามารถของตน (Self-Efficacy)	0.727**	0.620**	0.107**
คุณธรรมจริยธรรม (Virtue&Ethics)	0.501**	-0.046	0.547**
ความเป็นไทย (Thainess)	0.254**	0.254**	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย โมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้นความมีอัตมโนทัศน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถอธิบายตามวัตถุประสงค์ ได้ดังนี้

1. การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างเชิงสาเหตุของความมีอัตมโนทัศน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นั้นแสดงว่า โมเดลสมการโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถนำไปใช้เป็น

โมเดลเพื่อการพัฒนาความมีอัตมโนทัศน์ของนักเรียนได้ ทั้งนี้เนื่องมาจากที่มาของการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย จากการศึกษาทฤษฎีในการสร้างโมเดลการวัดตัวแปรแฝงแต่ละตัวและใช้ผลการวิจัยมากำหนดตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความมีอัตมโนทัศน์ เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้โมเดลมีความตรงหรือสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ อาทิ นฤมล ธนการพาณิชย์ (2555) ได้ศึกษาเกี่ยวกับโมเดลเชิงสาเหตุความมีวินัยในตนเอง: การวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่าง SEM และ MRA พบว่า คุณภาพและคุณค่าของโมเดลที่พัฒนาขึ้น สัมพันธ์กับพื้นฐานการทบทวนวรรณกรรม อีกทั้งการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือตามหลักการวิจัย นอกจากนี้ การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) เป็นวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีความเหมาะสมกับโครงสร้างและธรรมชาติของข้อมูล เนื่องจากการวิเคราะห์เทคนิคดังกล่าว เป็นเทคนิคการวิเคราะห์ทางสถิติที่สามารถผนวกโมเดลการวัดตัวแปรทางทฤษฎีและโมเดลโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทางทฤษฎีไว้ในโมเดลเดียวกันทำให้การวิเคราะห์มีอำนาจการทดสอบที่สูงกว่าการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรและให้ค่าประมาณประชากรได้เที่ยงตรงมากกว่า เพราะมีการปรับแก้ด้วยความคลาดเคลื่อนในการวัด (นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล, 2557) เมื่อวิเคราะห์ตรวจสอบความตรงของโมเดลสมการโครงสร้าง จึงมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังผลการวิจัยครั้งนี้ จากการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ของการทำนายความมีอัตมโนทัศน์ ได้ร้อยละ 61.10

2. การศึกษาเส้นทางอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และ อิทธิพลรวมของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความมีอัตมโนทัศน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1 การรับรู้ความสามารถของตน (Self-efficacy) เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงในทิศทางบวกที่ส่งผลสูงสุดต่อความมีอัตมโนทัศน์ของนักเรียน นั้นแสดงว่า นักเรียนมีการรับรู้ความสามารถของตนเอง หรือมีความคาดหวังในความสามารถของตน (Efficacy expectancy) ทำให้มีความเชื่อมั่นว่าตนเองทำได้ ส่งผลให้มีความกำลังใจและมีแรงจูงใจต่อการตัดสินใจที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นได้สำเร็จสูง สอดคล้องกับ แบนดูรา (Albert Bandura, 1994) กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเป็นความเชื่อของบุคคลเกี่ยวกับความสามารถในการกำหนดระดับผลงานที่ต้องการและสามารถควบคุมและจัดการกับสิ่งที่มากระทบกับชีวิตของตนได้เป็นแรงจูงใจที่จะกระทำพฤติกรรมต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จ สำหรับบุคคลที่มีอัตมโนทัศน์จะทำให้มีความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเองได้ว่า ในสภาพความเป็นจริงและนำไปสู่พฤติกรรมที่สามารถบรรลุเป้าหมายที่ต้องการได้ เช่นเดียวกับ อนันต์ ดุลยพิริตติส (2547) ได้ศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค การรับรู้ความสามารถของตนด้านการเรียน และนิสัยในการเรียน พบว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง รับรู้ว่าตนมีความสามารถด้านการเรียนมากกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และงานวิจัยของ กมลพันธ์ คำสินิล (2548) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถทางวิชาการและการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีระดับการรับรู้ความสามารถทางวิชาการต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ก็จะรับรู้ว่าตนเองมีความสามารถที่จะทำกิจกรรมทางด้านการเรียนได้ดีนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง และต่ำ และ วิลาวัณย์ ดาราฉาย (2554) ได้ศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรที่มี

อิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถของตนด้านการเรียน พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีการรับรู้ความสามารถของตนด้านการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เช่นเดียวกับ เกรียงสุข เพ็ญพงศ์ (2554) พบว่า การรับรู้ความสามารถของตนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันในงานและเป็นตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ความผูกพันในงานได้

2.2 คุณธรรมและจริยธรรม (Virtue&Ethics) เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนี้

2.2.1 ตัวแปรคุณธรรมและจริยธรรมที่มีอิทธิพลทางอ้อมในทิศทางบวกที่ส่งผลกระทบต่อผลของการรับรู้ความสามารถของตน นั้นแสดงว่า นักเรียนมีการรับรู้และตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งดีงาม อันเนื่องมาจากผลการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยผ่านการจัดกิจกรรมของทางโรงเรียน หรือ การเลี้ยงดูอบรมสั่งสอน จากผู้ปกครอง ก็มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนไปสู่แนวทางที่สังคมต้องการได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูประโชติจันทร์ทิมล (นาม จน.ทโชโต) (2555) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม นักเรียนโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมในด้านความมีน้ำใจ ด้านความประหยัด ด้านความขยัน ด้านความมีวินัยและด้านความซื่อสัตย์อยู่ในระดับมาก และมีการศึกษากับตัวแปรที่พบว่ามีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนสู่ความสำเร็จได้ อาทิ งบนิภา ตูลยานนท์และ พรธรรณิศา แจ่มสุวรรณ (2554) พบว่า นักศึกษาที่มีวินัยและความขยันอดทนในห้องเรียนต่างกัน จะมีผลต่อการเรียนแตกต่างกัน นั่นคือ หากนักศึกษามีวินัยและความอดทนในการเรียนสูง จะส่งผลกระทบต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงขึ้นตามไปด้วย และ พิริยานิลมาตร์(2550) พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตสาธารณะอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ได้แก่ คุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความกตัญญูกตเวที ดังนั้น ผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมจะทำให้เกิดความเจริญรุ่งเรือง ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้ประสบผลสำเร็จในการทำงานหรือการเรียน (McClellan, 1953)

2.2.2 ตัวแปรคุณธรรมและจริยธรรมที่มีอิทธิพลทางตรงในทิศทางลบต่อความมีอัตมโนทัศน์ของนักเรียน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั้นแสดงว่า ตัวแปรไม่ได้ส่งผลโดยตรงต่อความมีอัตมโนทัศน์ของนักเรียน ด้วยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยอยู่ในช่วงวัยรุ่น ซึ่งเด็กในวัยนี้มีพัฒนาการทางด้านอารมณ์และจิตใจ จะเปลี่ยนแปลงตามการเจริญเติบโตของร่างกาย หากได้รับแรงกระตุ้นให้เกิดความมั่นใจ ก็จะทำให้เด็กมีความมานะพยายามมากขึ้น จนเป็นระบบจริยธรรม (moral development) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพของ ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud, 1939 อ้างถึงใน สิริมา ภิญโญนนตพงษ์, 2545) เชื่อว่า พัฒนาการทางบุคลิกภาพของคนเราขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงทางชีวภาพของร่างกาย ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงผู้ใหญ่ และการศึกษาของ สุจิตราภา ชัยจำรัส(2559) พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัย ส่งเสริมความมั่นใจในตนเองของเด็กได้เป็นอย่างดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ถ้าเด็กได้รับการ

สนับสนุนส่งเสริมและฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง ทำให้เด็กได้เกิดการเปลี่ยนแปลงความมั่นใจในตนเอง กล้าทดลอง กล้าตัดสินใจ และกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมมากขึ้น ส่งผลให้เด็กสามารถพัฒนาการได้เต็มตามศักยภาพ ดังนั้น การจัดกิจกรรมจึงเป็นวิธีการที่จะช่วยพัฒนาพัฒนาการทางด้านอารมณ์และจิตใจ ส่งเสริมด้านคุณธรรม และจริยธรรมให้สอดคล้องกับเด็กในแต่ละช่วงวัย

2.3 ความเป็นไทย (Thainess) เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลรวมในทิศทางบวกต่อความมีอัตมโนทัศน์ของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากเป็นคุณลักษณะส่วนตัวที่สอดคล้องกับการรับรู้และแสดงออกถึงเอกลักษณ์ของความเป็นคนไทย รักในเอกลักษณ์ของไทย ปฏิบัติตามกฎหมาย มีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ เป็นต้น สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ในฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) เริ่มมีการส่งเสริมให้เยาวชนไทยมีคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข นั่นคือ นักเรียนต้องมีวินัย มีความซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมและสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างเหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559) ทำให้เด็กสามารถปรับตัวและรับรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคม สามารถควบคุมและจัดการกับสิ่งที่มากระทบกับชีวิตของตนเองได้ เป็นแรงจูงใจที่จะกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จ จากผลการศึกษาเกี่ยวกับตัวแปร อาทิ ความเป็นพลเมืองดีกับความเชื่อมั่นในตนเอง และการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม และความสามารถในการควบคุมตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ดวงใจ เขมวรัตน์และคณะ, 2556; ประภัสสร ไพบูลย์ธิตพรชัย, 2553) ซึ่งตัวแปรดังกล่าว เป็นปัจจัยภายในระดับผู้เรียน ที่สัมพันธ์ทางบวกกับคุณลักษณะความมีอัตมโนทัศน์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยด้านปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความมีอัตมโนทัศน์ของนักเรียน จากการวิจัยครั้งนี้เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง คือ 1) สถานศึกษาได้ทราบปัจจัยที่มีผลต่อความมีอัตมโนทัศน์ของนักเรียน รวมทั้งขนาดอิทธิพลของปัจจัย สามารถนำสารสนเทศการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาความมีอัตมโนทัศน์ให้กับนักเรียน 2) ครูผู้สอนนำข้อค้นพบจากการวิจัยไปกำหนดกลยุทธ์ในการเสริมสร้างและพัฒนาความมีอัตมโนทัศน์ให้กับนักเรียน 3) ผู้ปกครอง บิดา และมารดา เห็นความสำคัญของการอบรมสั่งสอนในการเสริมสร้างความมีอัตมโนทัศน์ของนักเรียน เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในการเรียน การทำงานและร่วมกับผู้อื่นได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาเฉพาะนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดังนั้น ควรขยายผลการวิจัยกับนักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ ในสถานศึกษาเดียวกัน โดยเพิ่มเติมปรับปรุงแบบวัดตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับอัตมโนทัศน์ มากขึ้น และควรมีการเปรียบเทียบการไม่แปรเปลี่ยนของโมเดล เนื่องจากบริบทและลักษณะของแต่ละระดับชั้นต่างกัน

2. ควรทำการวิจัยในลักษณะเดียวกัน โดยเพิ่มตัวแปรอื่นๆ ในด้านปัจจัยภายนอกบุคคล เช่น ครอบครัว เพื่อน ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และปัจจัยภายในตัวบุคคลที่สัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางอารมณ์และจิตใจ เป็นต้น เพื่อให้การพัฒนาโมเดลสมการเชิงโครงสร้าง มีความละเอียดและชัดเจน

เอกสารอ้างอิง

- กมลพันธ์ คำสินิล. (2548). *ความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้ความสามารถทางวิชาการและการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา) มหาวิทยาลัยรามคำแหง.*
- เกรียงสุข เฟื่องฟูพงศ์. (2554). *การเรียนรู้ความสามารถของตนเอง การมองโลกในแง่ดี และความผูกพันในงาน : กรณีศึกษาพนักงานบริษัทผลิตและจำหน่ายเครื่องสำอางและยารักษาโรคแห่งหนึ่ง. วิทยานิพนธ์ปริญญา ศศ.ม. (สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*
- ดวงใจ เขมวรัตน์และคณะ. (2556). *การศึกษาลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. สืบค้นเมื่อ 28 พฤษภาคม 2561, จาก http://sci.rmutp.ac.th/web2558/wp-content/uploads/2017/09/research_2556/Org/2556Org_duangjai.pdf*
- นงนิภา ตูลยานนท์ และพรรณิภา แจ่มสุวรรณ. (2554). *ปัจจัยด้านความมีวินัยและด้านความอดทนที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในวิชา AC 413 การภาษีอากรเชิงปฏิบัติการของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 หลักสูตรเทียบโอน คณะการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2560 ,จาก <http://libdoc.dpu.ac.th/research/144049.pdf>.*
- นฤมล ธนการพาณิชย์. (2555). *โมเดลเชิงสาเหตุความมีวินัยในตนเอง : การวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่าง SEM และ MRA. วารสารวิธีวิทยาการวิจัย ,26(3), 213-241.*
- นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล.(2557). *การประยุกต์ใช้การวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้างในงานวิจัยเชิงทดลอง. วารสารพฤติกรรมศาสตร์ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 20(2), 206-237.*
- ประภฤติยา ทักษิณ. (2559ก). *เอกสารประกอบการอบรมเรื่อง การวิเคราะห์ข้อมูลด้วย LISREL และ MPLUS: ความรู้พื้นฐานก่อนการวิเคราะห์.มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (เอกสารอัดสำเนา).*
- ประภฤติยา ทักษิณ และคณะ. (2559ข). *โมเดลการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์รอบด้านตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติและการพัฒนาชุดเครื่องมือวัดโครงสร้างด้านเจตคติของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ(องค์การมหาชน): กรุงเทพมหานคร.*
- ปภัสสร ไพบูลย์จิตติพรชัย. (2553). *ศึกษาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนในโรงเรียนพาณิชย์การแห่งหนึ่งในจังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.*

- พระครูประโชติจันทิมล (นาม จน.โพธิ์โต). (2555). *การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม นักเรียนโรงเรียน นวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี*. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พิริยา นิลมาตร. (2550). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะ ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม (การวิจัยการศึกษา) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิลาวุธย์ ดาราฉาย.(2554). *ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของตนด้านการเรียนของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 2-3*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (สาขาวิชาจิตวิทยาการพัฒนาศึกษา).กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2545). *การวัดและประเมินผลแนวใหม่ได้แก่ปฐมวัย*. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุจิตราภา ชัยจำรัส.(2559). ผลการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยที่มีผลต่อความมั่นใจในตนเอง ของเด็กปฐมวัย. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 34 (3-4) , 71-80.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.(2559). *แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ.
- อนันต์ ดุลยพิริติส . (2547). *ความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค การรับรู้ความสามารถของตนด้าน การเรียน และนิสัยในการเรียนของนิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (สาขาจิตวิทยาการศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Bandura, Albert. (1986). The Explanatory and Predictive Scope of Self-Efficacy Theory. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 4(3), 359-373. Retrieved August 23, 2017, from <https://doi.org/10.1521/jsocp.1986.4.3.359>.
- Bandura, Albert et al.(1996). Multifaceted Impact of Self-Efficacy Beliefs on Academic Functioning. *Child Development* , 67(3), 1206-1222.
- Hair, J. F., Black , W. C., Babin, B. J., Aderson, R. E., & Tatham, R. L. (2006). *Multivariate Data Analysis (6th ed.)*. Upper Saddle River, NJ: Pearson Prentice Hall.
- McClelland, D. C., Atkinson, J. W., Clark, R. A., & Lowell, E. L. (1953). *Century psychology series. The achievement motive*. East Norwalk, CT, US: Appleton-Century-Crofts. Retrieved May 20, 2018, from <http://dx.doi.org/10.1037/11144-000>.